

Millora de la productivitat i qualitat dels olis emparats per la DOP Oli Terra Alta

Resum

En el projecte “Millora de la productivitat i qualitat dels olis emparats per la DOP Oli Terra Alta” es portarà a terme un disseny experimental per obtenir uns olis extra verges amb la màxima qualitat organolèptica i fisico-química i que estigui alineada amb les preferències i necessitats dels diferents consumidors de cada sector.

En l'actualitat les pràctiques agronòmiques (relacionades amb el reg, la fertilització i la recol·lecció del fruit) així com l'elaboració individualitzada dels olis en almàsseres (amb condicions diferents d'extracció) no permeten obtenir olis verges extre uniformes i amb la màxima qualitat possible. Amb aquest estudi, on participen cooperatives situades en la DOP Oli Terra Alta, es pretén controlar i optimitzar bona part de tots els condicionants esmentats anteriorment per tal d'obtenir un oli d'oliva verge extra amb una qualitat que sigui referent al mercat.

Objectius

La inquietud del sector oleícola més representatiu de la zona de producció de la “DOP Oli Terra Alta” justifica l'acció d'elaborar un projecte amb una clara vocació agrícola-rural que esdevingui una millora del sector oleícola en el seu àmbit geogràfic.

El model de desenvolupament ha de ser més rendible econòmicament, mediambientalment sostenible i capaç de recuperar les actuacions agrícoles tradicionals, però millorant-les amb la tecnologia actual, de manera que es puguin optimitzar tots els processos de recol·lecció, transport, elaboració i comercialització del producte. L'objectiu final és recuperar un oli verge extra d'alt valor, més homogeni i amb les característiques organolèptiques i fisico-químiques pròpies dels estàndards de qualitat actuals. Innovar i millorar la proporció d'oli de qualitat de la DOP Oli Terra Alta respecte la producció total de la zona pot esdevenir un referent per altres àmbits i un avanç en la metodologia de l'elaboració.

Descripció de les actuacions previstes en el projecte

El disseny experimental estarà format per les següents activitats o actuacions:

- A. Estudi de mercat per conèixer de primera mà quines són les preferències per part dels consumidors en relació a les qualitats organolèptiques i fisico-químiques de l'oli d'oliva verge extra.
- B. Selecció de 4 parcel·les representatives de l'àmbit territorial de cada Cooperativa participant del projecte (en total 16) i ubicades en diferents termes municipals, de les quals 3 seran de la varietat Empeltre i 1 d'Arbequina. A més a més, es seleccionaran 3 parcel·les en règim de secà i 1 en règim de regadiu. A cada parcel·la s'establiran diferents períodes de recol·lecció en funció de la maduració de l'oliva. Es recolliran mostres representatives en tres períodes de maduració i es transportaran el més ràpid possible a l'almàssera.
- C. De cada partida s'analitzaran les propietats fisico-químiques de les olives abans d'entrar a l'almàssera i s'estudiarà quines són les característiques de molla més idònies per millorar la qualitat dels olis, tenint en compte diferents variables extractives i de neteja de l'oli, fent anàlisis dels olis obtinguts
- D. Amb tots els resultats del projecte es redactarà un protocol de bones pràctiques agronòmiques, de transports, i de neteja extractives per a la millora dels olis DOP Terra Alta.

A. Estudi de Mercat

Els inputs rebuts pel departament de vendes de les almàsseres que pertanyen a la DOP Oli Terra Alta les darreres campanyes ens donen una idea que els consumidors prefereixen olis de màxima qualitat amb un alt índex de connotacions afruitades. És objecte d'aquesta part del projecte realitzar un estudi de mercat que confirmi definitivament quines són les preferències dels consumidors dels diferents sectors implicats: hostaleria, restauració, consumidor final. Aquest estudi es subcontractarà i es basarà en cates dirigides, entrevistes i informes dels agents comercials.

B. Selecció parcel·les

L'àmbit geogràfic de la comarca de la Terra Alta presenta una gran diversitat pel que respecta a terreny, clima i tècniques de cultiu, cosa que es considera que pot ser un factor determinant per a l'elaboració d'olis de qualitat. Tot i que el sector està disposat a innovar les tècniques de cultiu per tal que les seves plantacions produeixin el màxim de matèria primera de qualitat, el primer pas consisteix en un correcte i complet seguiment del cicle de cultiu de l'olivera:

- repòs hivernal
- floració
- pol·linització o quallat
- creixement del fruit
- maduració en els diferents termes municipals i explotacions oleícoles.

Es comptarà amb un tècnic assessor agronòmic subcontractat per fer la selecció de les finques més adients i representatives, el seguiment dels cultius, i la coordinació de les tasques a desenvolupar en cada parcel·la, juntament amb cada cooperativa:

- realització d'analítiques de sòl
- determinació del nivell de fertilització necessària
- control de plagues i malalties que afecten a cada cultiu, centrant-se en les patologies habituals de la Terra Alta (mosca de l'olivera, caparreta, prays, aranyeta i repilo), determinant els umbrals de tractament de fitosanitaris (productes, dosis i terminis de seguretat per evitar restes als olis).

Es seleccionaran 16 parcel·les per fer l'estudi (4 per cada Cooperativa). De cadascuna de les 16 parcel·les s'establiran 3 períodes de recol·lecció en funció de la maduració de l'oliva.

C. Producció d'oli d'oliva

S'elaborarà un protocol per lliurar les olives de manera uniforme i higiènica, establint un calendari de freqüència òptim per aconseguir la màxima qualitat de recepció de la matèria primera a l'almàssera on es faran les extraccions. Tots els peus de 500 kg recollits de les 16 parcel·les distribuïdes per les 4 cooperatives que participen en el projecte i dels diferents períodes de maduració (82 en total) es transportaran segons aquest protocol.

Per cada partida d'olives es faran anàlisis prèvies de rendiments esperats i índex de maduració. Un cop en el molí s'estudiarà quines són les característiques de mòlta més idònies per millorar la qualitat dels olis, tenint en compte les següents variables: mòlta, aigua, talc, varietat d'oliva, temperatura i temps de batut de la pasta i neteja (centrifugació vertical i/o decantació). Aquestes darreres tècniques d'extracció i neteja s'estudiaran especialment a les olives recollides al punt de maduració òptima de les que es disposa el triple de quantitat de collita (tres peus de 500 kg).

Per conèixer la qualitat dels diferents olis obtinguts es miraran les característiques organolèptiques (categoria de l'oli, nivells afruitats, connotacions aromàtiques, ...) i les característiques físico-químiques (nivell d'acidesa, índex de peròxids, índex K270, humitat, impureses, ...). A més a més es contarà amb l'ajuda d'EURECAT per realitzar anàlisis més complexes amb un innovador anàlisi de perfilat per Ressonància Magnètica Nuclear (1H-RMN).

Aquesta anàlisi és molt útil per a la identificació i quantificació d'una gran varietat d'espècies lipídiques

que conformen l'oli d'oliva. En els olis d'oliva es poden analitzar compostos típics com són els àcids grassos i triacilglicerols, esterols, compostos volàtils, fenòlics, fosfolípids i oligoelements. També es pot realitzar una anàlisi de perfilat o empremta dactilar, en la què es realitza la determinació sense conèixer a priori quins compostos anem a analitzar i buscant simplement quines senyals són característiques d'un tipus de mostra i, per tant, esdevenir-ne tret distintiu de la seva identitat. Cal remarcar especialment, que les anàlisis de 1H-RMN es poden utilitzar també per fer el seguiment de l'oxidació dels olis vegetals o els seus derivats, que representa un problema important per a la qualitat i pot conduir a un major deteriorament de l'oli, podent-se detectar productes d'oxidació primaris com ara hidroperòxids i productes d'oxidació secundaris, com ara aldehids.

D. Elaboració del protocol de bones pràctiques i disseminació resultats.

Resultats esperats i recomanacions pràctiques

Amb els resultats obtinguts es preten elaborar alguns protocols de bones pràctiques. En primer lloc un d'agronòmic per donar unes pautes de treball a nivell de camp perquè les tasques desenvolupades fins a la recol·lecció de les olives i el transport a l'almàssera siguin el més òptimes possibles amb l'objectiu de tenir la matèria primera amb la millor qualitat possible. En segon lloc, un protocol de quines són les condicions idònies i òptimes d'extracció i centrifugació per obtenir el millor oli DOP Terra Alta.

Un dels objectius principals és que amb les bones pràctiques de sols, tractaments fitosanitaris, reg de suport i recol·lecció òptima, els productors puguin assegurar-se anualment que la collita i la producció d'olives sigui de la màxima qualitat per poder extreure'n més oli de qualitat.

Aquestes guies de bones pràctiques es podrien adaptar a altres zones productores d'olives i oli.

Líder del Grup Operatiu

Entitat: **UNIÓ FRUITS, SCCL**

E-mail de contacte:

f.rovira@unio.coop

Tipologia d'entitat:

Empresa agroalimentària

Coordinador del Grup Operatiu

Entitat: **CONSELL REGULADOR DOP OLI TERRA ALTA**

E-mail de contacte:

info@dopoliterraalta.com

Tipologia d'entitat:

Empresa agroalimentària

Altres membres del Grup Operatiu (perceptors d'ajut)

Entitat: **AGRICOLA DE CORBERA D'EBRE, SCCL**

E-mail de contacte:

administracio@agricolacorbera.com

Tipologia d'entitat:

Cooperativa

Entitat: **AGRICOLA SANT ISIDRE DE LA FATARELLA, SCCL**

E-mail de contacte:

fatacoop@hotmail.com

Tipologia d'entitat:

Empresa agrària

Entitat: **AGRICOLA SANT SALVADOR D'HORTA, SCCL**

E-mail de contacte:

coop.horta@tinet.cat

Tipologia d'entitat:

Empresa agrària

Entitat: **COVILALBA, SCCL**

E-mail de contacte:

covilalba@covilalba.com

Tipologia d'entitat:

Empresa agroalimentària

Altres membres del Grup Operatiu

Entitat: **EURECAT**

E-mail de contacte:

nuria.canela@eurecat.org

Tipologia d'entitat:

Centre tecnològic

Àmbit/s temàtic/s d'aplicació

Agricultural production system
Farming practice
Food quality / processing and nutrition
Pest / disease control
Soil management / functionality
Water management

Àmbit/s territorial/s d'aplicació

Província/es

Tarragona

Comarca/ques

Ribera d'Ebre

Terra Alta

Difusió del projecte (publicacions, jornades, multimèdia...)

- Reunions amb els dirigents de les empreses
- Jornades d'informació als socis productors implicats al projecte i responsables de les parcel·les d'experimentació.
- Jornades d'informació al socis de les cooperatives participants del projecte.
- Jornades d'informació del resultat dels estudis i projecte
- Publicacions a premsa per fer difusió del projecte.

Pàgina web del projecte

<http://www.unio.coop/ca/projectes.html>

Altra informació del projecte

Dates del projecte

Data d'inici (mes-any): Juny 2018

Data final (mes-any):

Estat actual: *En execució*

Pressupost aprovat

Pressupost total: 209.340,00 €

Finançament DARP: 85.544,46 €

Finançament UE: 64.533,54 €

Finançament propi: 59.262,00 €

Amb el finançament de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

**Fons Europeu Agrícola
de Desenvolupament Rural:**
Europa inverteix en les zones rurals

Projecte finançat a través de l'Operació 16.01.01 (Cooperació per a la innovació) a través del Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020.

*Ordre ARP/133/2017, de 21 de juny, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts a la cooperació per a la innovació a través del foment de la creació de grups operatius de l'Associació Europea per a la Innovació en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícoles i la realització de projectes pilot innovadors per part d'aquests grups.
Resolució ARP/1868/2017, de 20 de juliol, per la qual es convoquen els ajuts corresponents a l'any 2017.*

Id. projecte: 017_2017